

## Eduskunnalle tiedottaminen / ulkoasiainneuvosto (kauppa) 15.5.2025

Kuultiin komission selostus EU-Yhdysvallat-kauppasuhteista ja EU:n pyrkimyksistä käynnistää neuvottelut Yhdysvaltojen kanssa sekä samanlaisesta valmistautumisesta vastatoimiin laatimalla lista tasapainottavista toimista 95 miljardin euron arvosta. EU käynnistää lisäksi WTO-riidan US:n tullikorotuksista ja seuraa tarkkaan kauppavirtojen mahdollista siirtymistä muualta EU:hun. Komissio analysoi Yhdysvaltojen sopimuksia UK:n ja Kiinan kanssa. Komissio sai hyvin laajan tuen lähestymistalvalleen, ja komissiota vastaavasti kiitettiin läpinäkyvyydestä.

Keskustelussa Euroopan taloudellisesta turvallisuudesta kuultiin komission katsaus käynnissä olevaan työhön sekä pyyntö laajentaa ulkomaisia suoria investointeja koskevaan asetukseen sisältyvää vähimmäiskatetta, mitä komissio pitää välttämättömänä geopolittisen tilanteen ollessa muutoksessa.

Lounaalla komissio selosti käynnissä oleva kauppaneuvotteluja.

### 1. Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin.

### 2. A-kohtien listan hyväksyminen

Hyväksyttiin (8495/25).

### 3. EU-Yhdysvallat-kauppasuhteet

Pj. kiitti komissaari Šefčovičia siitä, että komissio on pitänyt jäsenmaat hyvin informoituina yhteydenpidosta Yhdysvaltojen hallintoon. Keskustelu on erittäin ajankohtainen, koska lähestymme vastatoimien 90 päivää kestävästä keskeytyksen puoliväliä. Neuvottelujen lisäksi EU valmistelee tasapainottavia toimia Yhdysvaltoja vastaan ja tarkastelee kaupan siirtymisen (trade diversion) riskiä.

**Kauppa- ja taloudellisen turvallisuuden komissaari Šefčovič** päivitti tilanteen ja arvioi myös Yhdysvaltojen UK:n ja Kiinan kanssa tekemiä sopimuksia. Edellisessä ulkoasiainneuvostossa käytiin läpi EU:n lähestymistapa, joka perustuu seuraaviin pilareihin:

- neuvottelut
- tasapainottavien toimien valmistelu
- sääntöpohjaisen kaupan tukeminen (EU:n käynnistämä WTO-riita)
- kaupan siirtymisen tarkastelu

Yhdysvaltojen nykyiset toimet kohdistuvat 70 %:iin EU:n viennistä Yhdysvaltoihin, mikä vastaa 379 miljardia euroa. Jos Yhdysvaltojen seitsemän uutta sektorikohtaista ns. 232-tutkintaa johtavat lisätulleihin, kate nousee 97 %:iin ja viennin arvo 549 miljardiin euroon eli toimet koskisivat käytännössä EU:n kaikkea vientiä Yhdysvaltoihin.

Ko. sektorit ovat lääketeollisuuden tuotteet, puolijohteet, lentokoneet ja lentokoneiden osat, kriittiset raaka-aineet ja johdannaistuotteet, kupari, kuorma-autot ja puutavara. Lisäksi ulkomaisille elokuville on ehdotettu 100 %:n tuontitullia.

### Neuvottelut/UK ja Kiina

Šefčovič totesi Yhdysvaltojen siirtyneen enemmän neuvottelumoodiin, kuten UK:n kanssa neuvoteltu sopimus tai oikeammin kehys sopimus osoittaa. Mikään siinä sovittu ei ole tosin vielä astunut voimaan. UK:n 10 %:n perustulli jää voimaan. Lisäksi Yhdysvallat ja UK sopivat tullikiintiöistä mm. naudanlihaa, etanolia ja autoja koskien – jälkimmäiseen sovelletaan Yhdysvaltojen alkuperäsääntöjä. UK myös tunnustaa vastaavuuden mitä tulee Yhdysvaltojen lähestymistapaan vaatimustenmukaisuuden arviointiin. Kaikki tämä on kuitenkin vielä kaukana sopimuksesta; olennaista on myös, että UK:n viejät maksavat edelleen tariffeja.

Kiinan suhteen Yhdysvallat näki tarpeen rauhoittaa markkinoita, joten korkeista tullitasoista tultiin merkittävästi alaspäin (145 % > 30 % ja 125 % > 10 %) 90 päivän ajaksi. Tämä ei ole kuitenkaan koko kuva tilanteesta, sillä Trumpin ensimmäisen kauden ja Bidenin kauden tullee jää voimaan; suurinta osaa Yhdysvaltojen Kiinan-tuonnista koskevat edelleen yli 50 %:n tullit. Tässä tilanteessa on vaikea ennustaa, mitä tapahtuu jatkossa. Yhdysvaltojen päätavoite oli lähettää rauhoittava viesti markkinoille ja tässä onnistuttiinkin. Toisaalta 90 päivää on lyhyt aika, joten on mahdollista, että tätä jatketaan, jos neuvotteluissa päästään eteenpäin.

### Neuvottelut/EU

Yleinen käsitys saattaa olla, että neuvottelut Yhdysvaltojen ja EU:n välillä etenevät hitaasti, mutta Šefčovič huomautti, että tämä ei johdu komissiosta, vaan Yhdysvalloista, joka hidastelee, koska EU on sille hankala kumppani. Yhdysvallat priorisoi nopeita voittoja ja signalointia markkinoille, kuten Kiinan kohdalla, sillä Yhdysvallat odotti sopimuksen julkaisemisen kanssa tarkoituksellisesti maanantai-aamuun juuri ennen pörssien avautumista.

Komissio on jakanut neuvottelutunnusteluja koskeneen non-paperinsa Yhdysvalloille, joka oli tyytyväinen siihen, että EU esitti ehdotuksiaan; tämä myös edisti neuvotteluprosessia, sillä Yhdysvallat lähetti sen jälkeen EU:lle oman non-paperinsa, joka tosin on maksimalistinen.

Šefčovič muistutti, että kyse on kartoitusharjoituksesta, jolla tunnustellaan mahdollisuuksia käynnistää neuvottelut eri aiheissa. Yhteydenpitoa Yhdysvaltojen kanssa tulee jatkaa; komissio tulee olemaan läpinäkyvä, mutta luottamuksellisuutta on kunnioitettava.

### Tasapainottavat toimet

Šefčovič korosti, että Yhdysvallat näkee tullikorotukset keinona tasapainottaa kauppaa pysyvästi Yhdysvaltojen etujen mukaisesti. EU:n toimet luovat Yhdysvaltoja vastaan vipuvoimaa 90 päivän ajan ja ne ovat tasapainottavia toimia pitkällä aikavälillä.

Komissio käynnisti julkisen konsultaation 8.5. uudesta tasapainottavien toimien listasta, jonka laajuus on 95 miljardia euroa. Lista kattaa teollisuus- ja maataloustuotteita sekä vientirajoituksia eräiden tuotteiden osalta. Taustalla ovat Yhdysvaltojen asettamat universaalitariffi, autoja ja auton osia sekä terästä ja alumiinia koskevat johdannaistuotteiden lisätullit. Konsultaatio kestää neljä viikkoa eli 4.6. saakka. Jo nyt on saatu paljon kommentteja.

Šefčovič vahvisti, että EU:n vastatoimet voivat ulottua myös tullikorotuksia ja vientirajoituksia pidemmälle – kaikki vaihtoehdot ovat pöydällä, myös palveluja ml. digitaalisia palveluja sekä julkisia hankintoja koskevat toimet.

### Sääntöpohjaisen kaupan tukeminen

EU aikoo riitauttaa Yhdysvaltojen ns. vastavuoroiset tariffit sekä autoja ja autonosia koskevat sektoritullit WTO:ssa. Tämä on tarpeen, jotta tuetaan WTO-sääntöjen kunnioittamista. Maailmankaupasta yhä 73 % käydään WTO:ssa neuvoteltujen tullien pohjalta.

### Kaupan siirtyminen

Vaikka Yhdysvallat ja Kiina ovat sopineet tulliensa alentamisesta 90 päivän ajaksi, diversioriski tulee silti ottaa vakavasti. Tällä hetkellä näyttää siltä, että suurissa tuoteryhmissä riski ei ole kovin suuri. Tätä kuitenkin seurataan komissiossa kehitettävän automatisoidun järjestelmän avulla, joka antaa mahdollisuuden identifioida tuontipiikkejä nopeasti. Alustavien tietojen mukaan näitä ei ole huomattu Kiinan osalta. Aiheeseen palataan lähiviikkoina.

Komission pj. ja Šefčovič ovat lisäksi sopineet Kiinan kanssa tätä koskevan työryhmän perustamisesta; tällä testataan Kiinan halukkuutta puuttua ongelmaan.

EU:n kauppasuhteiden monipuolistamisesta keskustellaan lounaalla. Tässä tulee myös kiinnittää huomio Draghin raporttiin, jossa peräänkuulutettiin sisämarkkinan vahvistamista, jotta se on houkuttelevampi kolmansille maille ja vahvistaa EU:n neuvotteluasemaa kauppapolitiikassa.

Šefčovič korosti lopuksi EU:n yhtenäisyyttä. Komissio jatkaa jäsenmaiden informointia. Jäsenmaat voivat olla yhteydessä komissioon myös kahdenvälisesti.

**Jäsenmaat** tukivat selkein sanoin komission lähestymistapaa pl. yksi jäsenmaa, joka katsoi, että autosektorilla olisi voitu saavuttaa parempi ratkaisu jo aiemmin. Keskustelussa korostettiin EU:n tarvetta säilyä yhtenäisenä, mitä komission läpinäkyvyys osaltaan tukee. Viitattiin jo voimassa olevien US:n tullikorotusten kielteisiin vaikutuksiin jäsenmaiden yrityksille ja pidettiin tarpeellisena valmistella neuvottelutunnustelujen rinnalla EU:n tasapainottavia toimia. On kuitenkin tärkeää samalla välttää vahingon aiheuttamista EU-teollisuudelle; toivottiin mm. keskittymistä lopputuotteisiin. Osa jäsenmaista pohti lisäksi vientirajoitusten tarpeellisuutta ja niiden toimeenpanoon liittyviä ongelmia. Yhdysvaltojen 10 %:n perustullia ei voida hyväksyä pysyvänä asiintilana. Nykytilanteessa EU:n kauppasuhteiden monipuolistaminen on erityisen tarpeellista. Kiinnitettiin huomiota lisäksi sisämarkkinoiden vahvistamiseen. Tuettiin WTO-riidan käynnistämistä ja nostettiin esille myös kaupan siirtymisen riski.

**Suomi** osoitti täyden tukensa komission lähestymistavalle ja kiitti komissiota tämän työstä neuvottelujen edistämiseksi. On tärkeää, että EU on aktiivinen ja signaloi valmiutta neuvotella Yhdysvaltojen kanssa. Neuvotteluissa tulisi puuttua tariffeihin ja näiden ulkopuolisiin esteisiin molemmiin puolin tavoitteena luoda transatlanttinen markkinapaikka, mutta samanaikaisesti on myös valmisteltava tasapainottavia toimia. EU:n yhtenäisyyttä tarvitaan. EU:n tule säilyä avoimena kaupalle ja investoinneille ja tämä tilanne on myös tilaisuus kehittää sisämarkkinoita. Kauppaneuvotteluja ja tämän jälkeen sopimusten voimaansaattamista tulisi nopeuttaa; tämä on tärkeää EU:n kilpailukyvyyn ja taloudellisen turvallisuuden riskien hallinnan näkökulmasta.

**Šefčovič** oli tyytyväinen EU:n yhtenäisyyttä tukeviin puheenvuoroihin ja muihin ehdotuksiin. Šefčovič muistutti olleensa ensimmäisenä keskustelemassa Yhdysvaltojen kauppaministeri Lutnickin kanssa 2.4. asetettujen vastavuoroisten tariffien jälkeen viestinään, että molempien osapuolten tulisi välttää lisätullien aiheuttama vahinko. EU ehdotti "tariffidraaman" välttämistä. Yhdysvaltojen uuden hallinnon virkaantumisen jälkeen yhteydenpito Washingtoniin on ollut intensiivistä.

Kysymys Yhdysvaltojen tariffipolitiikan vakaudesta on vaikea, sillä kukaan ei voi sanoa, milloin uusia tariffeja mahdollisesti asetetaan. Myös Japani ja Korea ovat tämän ongelman kohdanneet.

Yhdysvallat sanoo, että ei halua irtikykentää Kiinasta, mutta toisaalta tämä on juuri mitä Yhdysvallat on tavoitellut jo vuosien ajan yrittäessään poistaa kiinalaiset tuotteet toimitusketjuista taloudellisen turvallisuuden perusteella. Yhteistyö Kiinan suhteen on myös keskeinen elementti neuvotteluissa EU:n kanssa.

On liian aikaista sanoa, mitä tapahtuu 90 päivän jakson päättyessä. EU tietenkin haluaa nähdä hyvän neuvottelutuloksen, mutta jos tämä osoittautuu liian vaikeaksi tavoitteeksi, jatkosta on päätettävä EU:ssa korkeimmalla tasolla.

Kaupan siirtymisen osalta komissio rakentaa järjestelmän, jonka tarkoitus on kahden viikon välein tuottaa tullitietoa mahdollisista poikkeamista tuonnissa tullinimikekohtaisesti. Myös jäsenmaiden tulliviranomaisilta saatava tieto on tärkeää.

Šefčovič viittasi komission tekävän läheistä yhteistyötä tilanteesta erittäin huolissaan olevan autoteollisuuden kanssa. Yritykset ovat myös suoraan yhteydessä Yhdysvaltoihin.

Tasapainottavien toimien lista julkaistiin, koska haluttiin niille selkeä oikeudellinen pohja myös WTO-menettelyjä silmällä pitäen. Lista haluttiin laatia siltä varalta, että sen käytölle on tarvetta. Sille ei voida enää lisätä mitään, mutta tuotteita voidaan ottaa listalta pois. Komissio on valmis tarkastelemaan tuotteita uudelleen, jos vahinko jäsenmaille on joiltakin osin liian suuri.

Kysymykseen tekoälypuolijohteista Šefčovič vastasi EU:n kertoneen Yhdysvalloille päätöksen merkittävästä vaikutuksesta EU:lle, mikä on saattanut vaikuttaa Bidenin hallinnon toimen peruuttamiseen. EU on myös ilmaissut valmiutensa tehdä tällä alalla yhteistyötä.

Mitä tulee sisämarkkinoiden sisäisten esteiden poistamiseen, komission pj. on antanut tämän vpj. Séjournén tehtäväksi. Draghin raporttikin korosti tätä. Sisämarkkinakaupan vahvistaminen noin 2 %:lla lähestulkoon vastaa EU:n kauppaa Yhdysvaltojen kanssa. Tämä osoittaa sisämarkkinoiden laajuuden.

Kauppasuhteiden monipuolistamisesta keskustellaan lounaalla. Šefčovič kiitti ministereitä kollegiaalisesta yhteistyöstä Yhdysvaltojen suhteen sekä jäsenmaiden selkeästä viestistä yhtenäisyyden puolesta.

#### 4. Euroopan taloudellinen turvallisuus

Pj. kertoi suorien ulkomaisten investointien (FDI) seurantaa koskevan asetusesityksen etenevän kolmikantaneuvotteluihin kesäkuun alkupuolella. Euroopan parlamentti hyväksyi kantansa esitykseen 8.5. Pj. antoi lyhyen katsauksen taloudellisen turvallisuuden alalla tehtyyn työhön ja mainitsi myös Venäjältä ja Valko-Venäjältä tuotavia tyypilannoitteita ja maataloustuotteita koskevien tullikorotusten voimaantulon 1.7.2025.

Šefčovič viittasi geopoliittisen tilanteen muutokseen, minkä vuoksi taloudellinen turvallisuus on otettava vakavasti myös EU:ssa.

EU:n strategiassa riskeiltä suojautumiseen tähtäävät toimet ovat saaneet paljon huomioita, mutta komissio tarkastelee yhtä lailla kumppanuusulottuvuutta. Kymmenestä riskianalyysistä on neljä valmistumassa kesäkuun alkupuolella. Niissä huomioidaan Yhdysvaltojen ja Kiinan sekä myös muiden maiden toimista johtuva muutos geopoliittisessa tilanteessa. Komissio tarkastelee koko ajan konkreettisia korkean riskin tapauksia, jotka saattavat edellyttää toimenpiteitä. EU:n välineitä vahvistetaan tarpeen mukaan ja kolmansien maiden kanssa tehdään yhteistyötä esimerkiksi ylikapasiteetin tai tuotantoketjujen aseellistamisen osalta. Komissio valmistelee kaikki välineet kattavaa ns. doktriinia.

Šefčovič kommentoi myös taloudellista turvallisuutta koskevan yhteistyön järjestämistä neuvoston kanssa; komissio näkee suuren tarpeen neuvoston järjestäytymiselle tältä osin. Šefčovič vihjasi, että kaupan tulisi olla neuvoston koordinaattorakenteen keskiössä. Komissio perustaa tämän lisäksi taloudellisen turvallisuuden verkoston, johon tulisi nimittää jäsenmaiden pääkaupunkiedustajia. Verkoston lisäarvo on yksityiskohtaisen keskustelun edistämisessä. Sen ensimmäinen kokous on lähikuukausina.

Komissio tarkastelee uusien välineiden ohella myös olemassa olevien vahvistamista. Tässä sisänpäin suuntautuvien investointien seuranta on olennainen ja myös kiireellinen työskä. Pj-maa on tehnyt hyvää työtä neuvottelujen edistämiseksi neuvostossa. Euroopan parlamentti on hyväksynyt

kantansa esitykseen 8.5. ja on valmis kolmikantaneuvotteluihin, joten neuvostonkin tulisi pystyä sopimaan yleisnäkemyksestään – ja sen lisäksi ottaa huomioon merkittävä näkemysero sen ja parlamentin kantojen välillä. FDI-seuranta-asetuksen tulee luoda riittävän vankka järjestelmä; tässä suhteessa kolme asiaa ovat keskeisiä:

1. seurannan vähimmäiskatteen laajentaminen puolustus- ja kaksikäyttötuotesektorien lisäksi esimerkiksi kriittiseen infrastruktuuriin ja kriittiseen teknologiaan
2. vastuuvollisuus, jotta taataan tiedonsaanti toisen jäsenmaan seurantaan koskevista päätöksistä
3. kansallisten menettelyjen harmonisointi, jotta vahvistetaan investoijien oikeuksia ja luodaan yhteinen alusta hakemuksille

Šefčovič ei halunnut mennä yksityiskohtiin, vaan ainoastaan painottaa poliittisella tasolla seuranta-asetuksen vahvistamisen tarvetta muuttuvassa taloudellisen turvallisuuden ympäristössä.

Kiinan investoinneista EU:hun on tullut paljon kysymyksiä. Jäsenmailla on paljon kiinnostusta saada kiinalaisia investointeja edistyneillä sektoreilla. Tässä olennaista on, luovatko investoinnit työpaikkoja ja todellista lisäarvoa ml. sisältyykö niihin teknologiasiirtoa. Lisäksi pitää arvioida, olemme EU:ssa tyytyväisiä sensitiivisen tiedon käsittelyyn ja omistusjärjestelyihin. Kiina on itse suhtautunut erittäin tiukasti EU-yritysten toimintaan markkinallaan ja edellyttänyt mm. yhteisyrityksiä, joissa on kiinalainen enemmistöosuus jne. EU:ssa ei haluta replikoida tätä täydellisesti, mutta kun ottaa huomioon käynnissä olevan keskustelun Yhdysvaltojen kanssa, tarvitaan selkeät kriteerit kiinalaisten investointien hyväksymiselle.

**Jäsenmaat** tukivat tarvetta panostaa EU:n taloudelliseen turvallisuuteen nykyisessä muuttuvassa geopolittisessä tilanteessa. Lähestymistavan suhteen korostettiin edelleen yleisesti tasapainoa suojautumisen, kumppanuuksien ja kilpailukyvyyn edistämisen välillä. Muutama jäsenmaa kiinnitti huomiota selkeisiin kriteereihin perustuvaan välineiden käyttöön ja muistutti lavean lähestymistavan välttämisestä, jotta taloudellisella turvallisuudella ei edistetä protektionismia. Šefčovičin kirje ministereille näytti vaikuttaneen siihen, että osa jäsenmaista, jotka olivat vastustaneet FDI-seuranta-asetuksen vähimmäiskatteen laajentamista, osoittivat valmiutta joustoihin. Neuvoston koordinaatiojärjestelmästä taloudellisessa turvallisuudessa käytiin myös keskustelua.

**Suomi** korosti tarvetta vahvistaa EU:n kumppanuuksia ja monipuolistaa kauppasuhteita, jotta taloudellinen turvallisuutemme vahvistuu. Tulee kuitenkin välttää liiallinen painotus suojautumiseen, sillä tämä voi vahingoittaa yrityksiä ja niiden kapasiteettia innovoida. Välineiden käytön tulee perustua selkeisiin kriteereihin. FDI-seuranta-asetuksen osalta Suomi tukee pj:n kompromissiesitykseen sisältyvää vähimmäiskatetta, mutta ymmärtää komissaarin esittämät huolet tässä suhteessa.

**Šefčovič** kiitti keskustelusta ja myönteisestä suhtautumisesta kirjeeseensä sekä yleisemmin neuvoston koordinaatiojärjestelmän vahvistamiseen tällä alueella. Komission perustama verkosto on myös hyödyllinen. Seuranta-asetuksen käsittelyssä tulisi päästä eteenpäin neuvostossa, jotta Tanskan pj-kaudelle voidaan edetä kolmikantaneuvotteluihin. Vähimmäiskatteen laajentaminen on tarpeen, sillä lähes kaikki riippuvuudet voidaan aseellistaa – tekoäly, kvanttitekniikka, kriittinen infrastruktuuri jne. Maailman tilanne on muutoksessa, joten seurannan katteen suhteen on tärkeää pitää ovi auki uusille alueille.

Keskustelussa mainittujen teräksen suojatoimien suhteen Šefčovič totesi kiintiöjärjestelmää muutetun huhtikuussa. Teollisuus odottaa uusia suojatoimia, jotka vaikuttavat investointeihin, joten komissio etenee asiassa suunniteltua nopeammin suurten odotusten vuoksi.

### **Lounasaihe: meneillään olevat kauppaneuvottelut**

Ministerit kävivät komission selostuksen pohjalta keskustelun EU:n keskeneräisistä kauppaneuvotteluista ja korostivat kauppasuhteiden monipuolistamisen merkitystä EU:n kilpailukyvyille.

Suomen edustajat

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio ja virkahenkilövaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite